

“Öğretmen” Filminin Öğretmenlik Meslek Etiği Bağlamında İncelenmesi

Nuray Karagöz, A. Faruk Levent*

Öz: Bu çalışmanın amacı, “Öğretmen (Uçitelka)” filminin öğretmenlik meslek etiği bağlamında incelenmesidir. Jan Hrebejk’in yönetmenliğini üstlendiği 2016 yılı yapımı olan bu filmde, 1980 yılında Slovakya’nın Bratislava şehrindeki bir okulda çalışan bir öğretmenin mesleki etiğe uygun olmayan davranışları işlenmektedir. Bu araştırma, nitel araştırma yöntemi ile tasarlanmış olup veriler doküman analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Film sahnelerinin analizinde ise betimsel analiz kullanılmıştır. Filmin içeriği, Amerikan Eğitimciler Derneği tarafından eğitimcilerle yönelik hazırlanan etik kodlar ile Milli Eğitim Bakanlığı’nın eğitimciler için belirlediği mesleki etik ilkeler doğrultusunda oluşturulan bir çerçeveye göre incelenmiştir. Bu çerçeveye göre film, “Öğrenciye yönelik etik davranışlar”, “Mesleki uygulama ve performansa yönelik etik davranış”, “Meslektaşlara yönelik etik davranış” ve “Velilere ve topluma yönelik etik davranış” olmak üzere dört kategori açısından değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre filmde en çok öğrencilere yönelik etik dışı davranışların sergilendiği belirlenmiştir. Öğrenciye yönelik etik ihlaller içinde M1 (sevgi ve saygı) ve M4 (adil ve eşit davranma) ihlali öne çıkarken; mesleğe yönelik etik davranışlardan en çok M11 (sağlıklı ve güvenli eğitim ortamı sağlama) ve M12’nin (okul politikalarına, yasa ve yönetmeliklere uyma) ihlal edildiği belirlenmiştir. Velilere ve topluma yönelik etik davranış kategorisinde ise en fazla ihlal edilen M24 (velilerle iyi iletişim kurma) olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Etik, Öğretmenlik Meslek Etiği, Film Analizi, Öğretmen.

Abstract: The aim of this study is to examine the movie “The Teacher (Uçitelka)” within the context of professional ethics in teaching. In 2016, Jan Hrebejk directed this movie that revolves around the unethical actions of a teacher at a school in Bratislava, Slovakia, during the year 1980. The research was conducted using the document analysis technique, which is one of the qualitative research methods. Descriptive analysis was utilized to examine the scenes in the movie. The movie’s content was analyzed using a framework aligned with the Code of Ethics for Educators established by the Association of American Educators and the ethical principles set forth by the Turkish Ministry of National Education for educators. According to this framework, the movie was evaluated in terms of four categories: “Ethical conduct toward students”, “Ethical conduct toward practices and performance”, “Ethical conduct toward professional colleagues” and “Ethical conduct toward parents and community”. The findings revealed that the most

* Sorumlu Yazar

@ Doktora Öğrencisi, Marmara Üniversitesi, nrykrz.nk@gmail.com

ID https://orcid.org/0000-0002-8595-2136

@ Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, faruk.levent@marmara.edu.tr

ID https://orcid.org/0000-0003-3429-6666

➔ Karagöz, N., Levent, A. F. (2025). “Öğretmen” Filminin Öğretmenlik Meslek Etiği Bağlamında İncelenmesi. İş Ahlakı Dergisi, 18 (1), ss. 01-34.

✎ Araştırma Makalesi

© İGİAD
DOI: 10.12711/tjbe/m4204
Turkish Journal of Business Ethics, 2025
isahlakidergisi.com

📅 Başvuru: 21.01.2024
Revize: 07.08.2024
Kabul: 21.01.2025
Erken Baskı: 10.04.2025

prevalent unethical conduct occurred towards students in the movie. Among the ethical conduct toward students, M1 (love and respect) and M4 (fair and equal treatment) violations stand out; among the ethical conduct toward practices and performance, the most violated were M11 (providing a healthy and safe educational environment) and M12 (complying with school policies, laws and regulations). In the category of ethical conduct toward parents and community, the most violated was M24 (establishing good communication with parents).

Keywords: Ethics, Professional Ethics for Teachers, Movie Analysis, Teacher.

Giriş

Millî Eğitim Temel Kanunu'nda "devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği" olarak tanımlanan öğretmenlik, bir toplumun geleceğine yön veren meslek olarak açıklanmaktadır (METK, 1973). Öğrencilere bilgi ve becerilerin kazandırılmasını sağlayan öğretmenler eğitilmiş, uzman ve rehber olan kişilerdir (Tamkan, 2022). Bandura'ya (1986) göre toplumsal sorumluluk gerektiren mesleklerin başında gelen öğretmenlikte rol model olmak en önemli hususlardan biridir. Öğretmenler; duruşuyla, kullandığı kelimelerle, davranışlarıyla, başka bir deyişle tüm yaşama biçimleriyle önce öğrencilere sonra da çevresine örnek olan kişilerdir (Akcan & Polat, 2016). Bu bakımdan öğretme sorumluluğunun yanında öğretmenlik, birtakım ahlaki ve etik sorumlulukları da beraberinde getiren erdemli bir meslek grubudur (Tezuçar, 2019).

Öğretmenlik bir sorumluluk mesleğidir denildiğinde akıllara bu mesleğin en önemli boyutlarından biri olan meslek etiği gelmektedir (Erdem & Şimşek, 2016). Eğitim ile etik arasında sıkı bir bağ bulunmaktadır (Özdemir & Çayak, 2022). Eğitim nasıl etiğin oluşturucusu konumunda ise etik de eğitim uygulamalarının belirleyicisi konumundadır (Pieper, 1999). Yunancada karakter anlamına gelen "ethos" kelimesinden türetilmiş etik, ahlak ve değerlerin incelenmesi sonucunda ortaya çıkan soyut bir kavramdır (Aydın, 2018). Öğretmenlik mesleğinde etik ise öğretmenin öğrenciler, meslektaşları ve toplumla olan ilişkilerinde yerine getirmesi ve uyması gereken kurallar bütünüdür (Özen, 2017).

Öğretmenler için mesleki etik ilkelerden ilk bahsedilen ülke olan Amerika'da 1929 yılında National Education Association (Ulusal Eğitim Birliği) tarafından belirlenen mesleki etik ilkeler günümüze kadar birçok kez yenilenmiş ve 1975 yılında yapılan düzenleme ile son şeklini almıştır (Karataş, Caner, Kahyaoglu & Kahya, 2019). Amerikan Eğitimciler Derneği'nin (Associations of Americans Educators) Danışma Kurulu ve Yürütme Komitesi; eğitimcilere yönelik hazırlanan etik kodları "Öğrencilere karşı etik davranış", "Uygulamalara ve performansa yönelik etik davranış", "Profesyonel meslektaşlara yönelik etik davranış", "Velilere ve topluma yönelik etik davranış" olmak üzere dört ana başlık etrafında toplamıştır (AAE,

2024). Her ana başlık altında profesyonel bir eğitimci olan öğretmenin yapması gereken etik davranışlar sıralanmaktadır. Türkiye’de ise Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 24.06.2015 tarihinde öğretmenlere özel olarak hazırlanan “Eğitimciler için mesleki etik ilkeler” bir genelge ile yayınlanmıştır. Bu mesleki etik ilkeler; “Öğrenciler ile ilişkilerde etik ilkeler”, “Eğitim mesleğine ilişkin etik ilkeler”, “Eğitimcilerle ilişkilerde etik ilkeler”, “Veliler ile ilişkilerde etik ilkeler”, “Okul yönetimi ve toplum ile ilişkilerde etik ilkeler” ve “Okul yöneticilerinin; öğretmenler, öğrenciler ve veliler ile ilişkilerinde etik ilkeler” olmak üzere altı ana başlık etrafında şekillenmiştir (MEB, 2015). Bu genelgedeki etik ilkeler ile Amerikan Eğitimciler Derneği tarafından hazırlanan etik kodların bağdaştığı görülmektedir (Aslanargun, 2019).

Mesleki etik ilkeler, meslekte yapılması uygun olan ve olmayan davranışların sınırlarını belirlemektedir (Altinkurt & Yılmaz, 2011). Profesyonel bir meslek olan öğretmenlikte mesleki etik ilkeler, öğretmenlerin etik bir şekilde hareket etmelerini sağlamaya yardımcı olur (Kumari, 2016). Öğretmenlik mesleğine özgü olan kabul görmüş ilkeler; profesyonellik, hizmette sorumluluk, adalet, eşitlik, sağlıklı ve güvenli bir ortamın sağlanması, yolsuzluk yapmamak, dürüstlük-doğruluk ve güven, tarafsızlık, mesleki bağlılık ve sürekli gelişme, saygı ve kaynakların etkili kullanımıdır (Aydın, 2018). Öğretmenlikte bu ilkelerin yanında mesai saatlerine riayet etme, hediye almama, kişisel çıkar gözetmeme ve özel ders vermeme gibi ilkeler de önem arz etmektedir (Arslan, 2018). Başarısı düşük olan bir öğrenciye yeterli ilgiyi göstermek, öğrencilerini kişisel işlerinde kullanmamak, savunduğu bir siyasi görüşü öğrencilere empoze etmemek, derse zamanında ve hazırlıklı girmek gibi davranışlar nasıl etik davranışlar olarak kabul ediliyorsa bunların tersi de meslekte etik dışı davranışlar olarak görülmektedir (Karataş, 2013).

Literatürde, öğretmenler tarafından sergilenen etik dışı davranışların çok yönlü nedenlere dayandığı ortaya konulmaktadır. Pelit ve Güçer (2006), öğretmenleri etik dışı davranışlara iten temel faktörler arasında yasal düzenlemelerin yetersizliğini, meslektaşlar arasında etik dışı davranışların yaptırımsız kalmasını ve öğretmen yetiştirme programlarında meslek etiği eğitime yeterince yer verilmemesini vurgulamaktadır. Hacıoğlu ve Alkan (1997), okullarda görülen kurumsal baskıların, yönetim kaynaklı etik ihlallerin ve eğitimin politik yapısının da öğretmenlerin etik dışı davranışlarına neden olduğunu ifade etmektedir. Levent’e (2022) göre ise etik dışı davranışların temel nedeni bireylerin ahlaki gelişim düzeyi ile ilişkilidir. Buna göre öğretmenlerin etik dışı davranışlarına yol açan faktörlerin bireysel, kurumsal ve toplumsal düzeyde ele alınması gerektiği anlaşılmaktadır.

Eğitim ve sinema, kurumlar sosyolojisi bakımından hayatımızı doğrudan etkileyen temel yapıdandır (Yalanız, 2018). Sinema toplumla ilişkili olmakla birlikte toplum da eğitimle ilişkili olduğundan bunlar arasında sıkı bir etkileşim vardır (Altınbaş, 2018). Sinema filmleri, etkileyici bir hikaye anlatmanın yanında görsel bir şekilde derinlemesine mesajlar ve güçlü argümanlar sunarak izleyicilerle daha güçlü bir bağlantı kurulmasını sağlamaya yardımcı olur (Namaz, 2023). Sinema tarihine bakıldığında öğretmen, öğrenci ilişkileri ve eğitim üzerine hafızalara kazınan pek çok filmle karşılaşmak mümkündür (Çökerdenoğlu, 2020). Eğitim kurumlarında yaşanan olay, düşünce ve yaklaşım tarzlarını konu alan filmler; okul yöneticisi, öğretmen, öğrenci ve velilerin eğitimle olan çok yönlü ilişkilerini analiz ederek eleştiri yolunu açar ve mevcut sorunlara ilişkin farkındalık kazandırır (Altınbaş, 2018). Bu filmlerde, eğitimcilerin önemi ve değeri ile öğretmenlerin öğrenciler üzerindeki etkileri ön plana çıkmaktadır (Topakoğlu & Canlı, 2022).

Scully ve Peltier (2007), Hollywood filmlerindeki eğitimcilerin daha çok karışıklıkları içeren temsilciler olduğunu öne sürmektedir. Öğretmenler, bazı filmlerde sistemin kurtarıcısı veya değişimin öncüsü; bazılarında ise mevcut düzenin eleştircisi veya kışkırtıcısı olarak işlenmektedir (Yüksel, 2015). ABD, Kanada ve İngiltere gibi ülkelerin filmlerinde daha çok öğrenci ve öğretmenin bireysel özellikleri konu edilirken; Almanya, Fransa, Rusya ve Hindistan yapımı filmlerde ise sistem eleştirisi söz konusudur. Toplumsal yapı ve ekonomik zorlukları konu edinen filmlerin ise daha çok Türkiye, İran, İtalya menşeli olmaları dikkat çekmektedir (Yalanız, 2018).

Literatür incelendiğinde, filmlerin hem eğitim hem de eğitim dışındaki farklı alanlarda araştırma konusu olarak ele alındığı ve bu alandaki çalışmaların son yıllarda artış gösterdiği görülmektedir (Acar & Voltan-Acar, 2013; Culbreth & Huber, 2015; Falsafi, Khorashad & Abedin, 2011; Karacan-Özdemir, 2018). Altan (2016) yaptığı çalışmada “Öğretmenliğe Dair: Filmler ve Öğretmenler” adlı kitabında öğretmenlik mesleğinin farklı yönlerini ele alan 57 film (Ölü Ozanlar Derneği, Sevgili Öğretmenim, Mona Lisa Gülüşü, Başka Tanrının Çocukları, Öğretmen vb.) ve 13 belgesel filmi incelemiştir. Akcan ve Polat (2016) tarafından yapılan çalışmada, doküman analizi yöntemiyle Türk sinemasında yer alan 5 filmde öğretmen imajı incelenmiştir. Akcan ve Kara (2021) çalışmasında, Millî Eğitim Bakanlığı’nın öğretmenlere önerdiği filmler arasından en yoğun sınıf içi uygulamaları içeren dört filmi sınıf yönetimi açısından incelerken; Altunbay ve Alaca (2021) ise doküman analizi kullanılarak yaptığı çalışmada 50 film üzerinden ideal öğretmen modelini incelemiştir. Bikiç (2021), Rajkumar Hirani’nin yönettiği “Üç İdiot” filmini inceleyerek geleneksel eğitim anlayışının eleştirisini yapmıştır. Şahin ve Kumral (2018) “Ölü

Ozanlar Derneği” filmini eğitim felsefeleri çerçevesinden inceleyerek, farklı felsefi yaklaşımların filmde nasıl somutlandığını ortaya koymayı amaçlamıştır. Karahan ve Uca (2022) “Yerdeki Yıldızlar” filminin disleksili çocukların sosyal deneyimlerini nasıl tasvir ettiğini nitel araştırma yöntemiyle incelemiştir. Sakar ve diğerleri (2023) tarafından ise özel yetenekli bireyleri konu edinen 36 film incelenerek bu bireylerin filmlerde nasıl sunulduğu analiz edilmiştir. Dalton (2013), “Bad Teacher” filmindeki kötü öğretmen karakterlerini değerlendirmiş ve filmin konusuna, ana karakterlerin tasvirine ve hikâyenin estetik işlenişine odaklanmıştır. Meranggi, Yadnya ve Parthama (2016) ise aynı filmdeki karakterler tarafından kullanılan tabu kelimeleri toplum dilbilimsel bir yaklaşımla incelemiştir. Simanjuntak (2020) “Beautiful Mind” filmini analiz ederek filmdeki ana karakteri eğitimsel değerler üzerinden ele almıştır. Omar ve Abbas (2022), “Mona Lisa Smile” filmindeki ana karakterin gelecek nesil kadınlarda farkındalık yaratmak için kadın güçlendirme ideolojileri üzerine bir analiz yapmıştır. Zhafran ve diğerleri (2023) ise “Ölü Ozanlar Derneği” filmindeki Bay Keating’in öğretim stilini analiz ederek öğretmenlerin etkili bir öğretim stili belirlemelerine yardımcı olmayı amaçlamıştır.

Literatürde, yapılan film analizlerinin öğretmenlik mesleğini daha çok genel hatlarıyla ele aldığı (Altan, 2016; Akcan & Polat, 2016) ya da belirli bir tema üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Örneğin, öğretmen imajı (Akcan & Kara, 2021), ideal öğretmen modeli (Altunbay & Alaca, 2021) veya eğitim felsefesi (Şahin & Kumral, 2018) gibi konular öne çıkmaktadır. Dalton (2013), “Bad Teacher” filmindeki karakterlerin olumsuz davranışlarını incelerken, öğretmenlik meslek etiği ihlalleri yerine, filmin estetik yapısına ve karakter tasvirlerine odaklanmıştır. Benzer şekilde, “Üç İdiot” filmi üzerine yapılan analizler (Bikiç, 2021), eğitim sistemine yönelik genel eleştiriler sunmakta, ancak öğretmenlik meslek etiği üzerine spesifik bir odaklanma sağlamamaktadır.

Yapılan literatür taraması sonucunda, öğretmenlik meslek etiği ilkelerinin ihlalleri ve bu ihlallerin eğitim sürecine olan etkilerini kapsamlı inceleyen bir çalışmaya rastlanmamış ve literatürde bu konuda bir boşluk olduğu görülmüştür. Bu araştırma, “Öğretmen (Uçitefka)” filmini, öğretmenlik meslek etiği bağlamında analiz ederek, meslek etiği ilkelerinin hem teorik hem de pratik açıdan ele alındığı eğitim araştırmalarına yeni bir perspektif kazandırmayı amaçlamaktadır. Filmin ana karakteri, meslek etiğini ihlal eden bir öğretmen profili çizerek güç dinamiklerini ve etik sorunları dramatik bir biçimde yansıtmaktadır. Özellikle, bu filmin öğretmenlerin karşılaşabileceği etik ikilemleri ve bu ihlallerin eğitim sistemi, öğrenciler, veliler ve toplum üzerindeki etkilerini tartışmaya açması, bu çalışmayı literatürdeki

diğer film analizlerinden ayıran önemli bir özelliktir. Ayrıca, filmin senaryosunun gerçek bir hikayeden esinlenmiş olması, karakterlerin ve olayların inandırıcılığını artırmakta ve öğretmenlere etik sorunları daha derinlemesine irdeleme imkanı sunmaktadır.

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu araştırma, “Öğretmen (Uçitelka)” filminin öğretmenlik meslek etiği bağlamında incelendiği nitel bir araştırmadır. Araştırmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi; uzun yıllardır kullanılan bir araştırma yöntemi olup kitaplar, gazete makaleleri, akademik dergi makaleleri ve kurumsal raporlar dahil olmak üzere çeşitli belge türlerinin analiz edilmesinden oluşmaktadır (Patton, 2015; Morgan, 2022). Doküman analizi; belli bir amaç doğrultusunda kaynakları bulma, okuma ve değerlendirme işlemlerini kapsayan, yazılı materyallerin yanı sıra film, video, fotoğraf gibi görsel malzemelerin kullanıldığı bir yöntemdir (Karasar, 2005). Merriam (2009), doküman analizini uygun dokümanları bulma, orijinallik kontrolü, kodlama ve katalog sistemi oluşturma ve veri analizi yapma aşamalarından oluşan bir süreç olarak açıklamaktadır. Film ve video materyalleri, bir araştırmacının tek veri kaynağı olabilse de dokümanlar tek başına veri seti oluşturduğundan, araştırmacının amacına uygun kapsamlı bir çözümleme sürecine alınmaları gerekmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu çalışmada da “Öğretmen (Uçitelka)” filmi, öğretmenlik meslek etiği bağlamında kapsamlı bir şekilde analiz edilmiştir. Literatürde de benzer şekilde doküman analizi yöntemiyle film analizi çalışmaları yapılmış ve bu yöntemin filmlerden veri elde etmede oldukça faydalı olduğu gözlemlenmiştir (Akcan & Polat, 2016; Altunbay & Alaca, 2021; Bikiç, 2021; Omar & Abbas, 2022).

İşlem Yolu

Araştırmada ilk olarak “öğretmenlik meslek etiği” bağlamında ele alınabilecek filmler incelenmiştir. İzlenen filmler arasından öğretmenlik meslek etiğini ve öğretmenlikte etik dışı davranışları konu edinen “Öğretmen (Uçitelka)” adlı filmin analiz edilmesine karar verilmiştir. 1983 yılında henüz Sovyetler Birliği’nin dağılmadığı, Yugoslavya’nın bölünmediği bir dönemde yaşanan ve gerçek bir olaydan yola çıkılarak senaryosu yazılan Slovakya-Çekya yapımı bu filmin, öğretmenlik mesleğinde etik konusuna dikkat çeken bir yapım olduğu düşünülmektedir.

Film ile İlgili Bilgiler

İncelenen filmin künyesi Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Filmin Künyesi

Filmin Adı	Öğretmen	
Orijinal Adı	Učiteľka	
Yönetmen	Jan Hřebejk	
Senarist	Petr Jarchovský	
Vizyon Tarihi	21 Nisan 2016 (Slovakya-Çekya) 9 Haziran 2017 (Türkiye)	
Oyuncular	Zuzana Maurery Zuzana Konečná Csongor Kassai Tamara Fischer Martin Havelka Eva Bandor Oliver Oswald Peter Bebjak Richard Labuda Inka Gogalova Monika Certezi	Öğretmen (Maria Drazdechová) Veli (Iveta Kucerová) Veli (Marek Kucera) Öğrenci (Danka) Veli (Jaroslav Binder) Veli (Hana Binderová) Öğrenci (Filip Binder) Veli (Václav Littmann) Öğrenci (Karol Littman) Okul müdürü (Ina Gogalová) Müdür yardımcısı
Tür	Dram	
Ülke	Slovakya-Çekya	
IMDb Puanı	7.2 (21.02.2024)	
Süre	102 dk.	

“Öğretmen (Učiteľka)”, 2016 yılında vizyona giren Slovakya-Çekya ortak yapımı bir dram filmidir. Filmin yönetmenliğini Jan Hřebejk üstlenirken; senaryosu Petr Jarchovský tarafından yazılmıştır. 102 dakika olan bu filmin çekimleri ise Slovakya’da yapılmıştır. Film, 21 Nisan 2016 tarihinde Slovakya ve Çekya’da, 9 Haziran 2017 tarihinde Türkiye’de vizyona girmiştir. Güçlü hikayesi, başarılı oyunculuk

performansları ve gerçekçi atmosferi ile izleyiciyi etkilemeyi başararak uluslararası film festivallerinde birçok ödüle layık görülmüştür. Film, 2016 yılında Montreal Dünya Film Festivali'nde Jüri Özel Ödülü ve FIPRESCI Ödülü'nü kazanmıştır. Ayrıca 2017 yılında Avrupa Film Ödülleri'nde En İyi Film ve En İyi Senaryo dallarında aday gösterilmiştir.

Film, 1983 yılında Bratislava'da bir ortaokula atanan Maria Drazdechova adına bir öğretmen hikayesini anlatmaktadır. Maria, öğrencileri ve velileri kendi çıkarları için kullanan bir öğretmendir. Sınıftaki hakimiyetini pekiştirmek için baskıcı ve aşağılayıcı yöntemler kullanarak öğrencileri küçük düşürür ve rencide eder. Bu durum, öğrencilerde ve velilerde büyük bir öfkeye ve hoşnutsuzluğa yol açar. Maria'nın etik dışı davranışları, öğrenciler üzerinde yıkıcı bir etkiye neden olmuştur. Öğrencilerden biri (Danka), Maria'nın baskıcı tutumuna dayanamayarak intihar girişiminde bulunur. Bu olay, velilerin Maria'ya karşı tepkisini daha da artırır ve onu okuldan atmak için iş birliği yapmalarına neden olur. Ancak Maria, siyasi bağlantılarını kullanarak velilerin girişimlerini engellemeyi başarır. Filmin sonunda Maria Öğretmen'in velilerin şikayet dilekçeleriyle ceza alıp okuldan uzaklaştırıldıktan sonra tekrar okula geri döndüğü görülmektedir. Öğretmen olarak ilk dersine 1983 yılında giren Maria Drazdechova'nın cezadan sonra sınıfa tekrar girdiğinde tahtada 1991 yılı yazması dikkat çekmektedir. Aradan geçen yıllara rağmen Maria Drazdechova'nın, cezası bitip okula geri döndüğünde etik dışı davranışlar sergilemekten vazgeçmediği ve filmin başında olduğu gibi öğrencileri menfaat amaçlı fişlemesiyle film manidar bir şekilde bitmektedir.

Verilerin Analizi

Filmin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz, önceden belirlenen bir çerçeve doğrultusunda verilerin analiz edilmesini ve yorumlanmasını sağlayan bir yöntemdir (Baltacı, 2019). Bu çalışmada filmin içeriği, Amerikan Eğitimciler Derneği'nin eğitimcilere yönelik hazırladığı etik kodlara göre incelenmiştir. Amerikan Eğitimciler Derneği'nin etik kodlarında yer alan "öğrencilere yönelik etik davranışlar", "mesleki uygulama ve performansa yönelik etik davranışlar", "meslektaşlara yönelik etik davranışlar" ve "velilere ve topluma yönelik etik davranışlar" olmak üzere dört temel kategori, kontrol listesi için ana kaynak olarak benimsenmiştir. Bunun yanında, Türkiye bağlamını da dikkate alabilmek için Millî Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) eğitimciler için yayımladığı mesleki etik ilkeler analize dahil edilmiştir. MEB'in etik ilkeleri, öğretmenlik mesleğindeki temel değerleri daha ayrıntılı bir şekilde ele alarak genişletmektedir. Böylece, her iki kaynağın etik ilkeleri arasındaki örtüşen değerler, analizde kullanılan kontrol listesinde birleştirilmiştir.

Kontrol listesindeki kategoriler ve bu kategoriler altındaki etik ilke ve davranışlara göre filmin içeriğindeki öğretmenlik meslek etiğine uymayan öğretmen davranışları belirlenmiştir.

Tablo 2'de filmin analizinde kullanılan kontrol listesi verilmiştir.

Tablo 2

Kontrol Listesi

Öğrencilere Yönelik Etik Davranış

Madde 1. Sevgi ve Saygı

Madde 2. İyi Örnek Olma

Madde 3. Anlayış ve Hoşgörülü Olma

Madde 4. Adil ve Eşit Davranma

Madde 5. Öğrencinin Gelişimini Gözetme

Madde 6. Öğrenciye Ait Bilgileri Saklama

Madde 7. Ekonomik ve Psikolojik Sorunları Yansıtmama

Madde 8. Gerçekleri Çarpıtma ve Kişisel Ön yargıdan Kaçınma

Mesleki Uygulamalara ve Performansa (Mesleğe) Yönelik Etik Davranış

Madde 10. Mesleki Yeterlilik ve Sorumluluk

Madde 11. Sağlıklı ve Güvenli Eğitim Ortamı Sağlama

Madde 12. Okul Politikalarına, Yasa ve Yönetmeliklere Uyma

Madde 13. Kurumsal Mesleki Ayrıcalıkları Kişisel ve Partizan Çıkarları İçin Kullanmama

Madde 14. Mesai ve Ders Saatlerine Uyma

Madde 15. Hediye Almama

Madde 16. Kişisel Menfaat Sağlamama

Madde 17. Özel Ders Vermeme

Madde 18. Bağış ve Yardım Talebinde Bulunma

Meslektaşlara Yönelik Etik Davranış

Madde 19. Ayrımcılık Yapmama

Madde 20. Yanlış Beyanda Bulunmama

Madde 21. Gizlilik

Madde 22. Meslektaşları Koruma

Madde 23. İş birliği

Öğrencilere Yönelik Etik Davranış

Velilere ve Topluma Yönelik Etik Davranış

Madde 24. Velilerle İyi Bir İletişim Kurabilme

Madde 25. Velilere Öğrencilerle İlgili Doğru Yönlendirme Yapabilme

Madde 26. Veliler Arasında Irk, Dil, Din, Statü Ayırımı Yapmama

Madde 27. Yönetimle İş birliği

Madde 28. Kurum Kaynaklarını Verimli Kullanma

Madde 29. Okul-Toplum İlişkilerinde Olumlu ve Aktif Rol Alma

Film analizi, derinlemesine bir inceleme süreci olarak dört aşamalı bir izleme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada; film genel olarak izlenerek, filmi anlamak ve analiz için bir temel oluşturulmuştur. İkinci aşamada; ana karakterler ve diyaloglar üzerinde yoğunlaşıp mesleki etik ihlalleriyle ilgili ilk gözlemler yapılarak ve diyaloglar kategorize edilerek, her birinin hangi etik ilkeye aykırı olduğu belirlenmiştir. Üçüncü aşamada; diyaloglar, sahne düzenlemeleri, müzik ve görsel unsurlar birlikte değerlendirilerek, film sekanslara ayrılmıştır. Dördüncü aşamada; oluşturulan sekanslar, Tablo 2'deki kontrol listesi doğrultusunda teker teker incelenmiş ve her bir etik ilke ihlali detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Bu süreçte, analizlerin güvenilirliğini artırmak adına, iki eğitim bilimlari uzmanından da görüş alınmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenirlik kavramları, nicel çalışmalardan farklı olarak ele alınmakta ve daha geniş bir çerçevede değerlendirilmektedir. Geçerlik, elde edilen bulguların araştırılan olguyu doğru bir şekilde yansıtip yansıtmadığına odaklanırken, güvenirlik, araştırma sürecinin tutarlılığı ve sonuçların tekrarlanabilirliğini ifade etmektedir (Guba & Lincoln, 1985; Merriam, 2009). Krefting (1991) nitel araştırmalarda geçerlik yerine inanılrlık, sonuçların doğruluğu ve araştırmanın yetkinliği gibi ifadelerin kullanılmasının daha uygun olduğunu belirtmiştir. İnanılrlık; bulguların mantıklılığı, sonuçların inandırıcılığı, katılımcıların içtenliği ve araştırılan konunun doğru bir portresini sunup sunmadığı gibi unsurları içermektedir.

Nitel bir araştırmada bulguların doğruluğunu sağlamak için uzun süreli etkileşim, katılımcı teyidi ve uzman incelemesi stratejilerinin kullanılması önerilmektedir (Holloway & Wheeler, 1996; Creswell, 2003). Bu çalışmada geçerli sonuçlar elde edebilmek için etik temelli kavramsal bir çerçeve oluşturulmuş ve analiz edilen filmin sahneleri bağlam içinde detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir. Araştırma süre-

cinde film, farklı araştırmacılar tarafından birkaç kez incelenmiş, sahneler arasında bağlamsal bir bütünlük sağlanmış ve doğrudan alıntılarla bulgular desteklenmiştir. Ayrıca, araştırmada elde edilen bulguların doğruluğunu ve uygunluğunu sağlamak amacıyla, etik alanında uzman iki akademisyenin görüşleri alınmış, bu uzmanlar tarafından bulguların kavramsal çerçeveye uygunluğu değerlendirilmiştir. Uzman incelemesi sırasında alınan geri bildirimler doğrultusunda analiz süreci yeniden gözden geçirilmiş ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Araştırmanın güvenilirliğini artırmak için kullanılan yöntemler açık ve şeffaf bir şekilde raporlanmış, kodlama ve temalandırma süreci ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Film analizi sırasında, iki araştırmacı filmi bağımsız olarak incelemiş, belirlenen temalar karşılaştırılmış ve ortak bir uzlaşmaya varılmıştır. Araştırmacıların ön yargılarının en aza indirilmesi için yansıtıcı bir yaklaşım benimsenmiş ve analiz sürecinde alınan kararlar kaydedilmiştir. Ayrıca, araştırmada kullanılan metodolojik adımların ayrıntılı bir şekilde sunulması, diğer araştırmacılar tarafından benzer bir çalışmanın gerçekleştirilebilmesini mümkün kılmıştır. Elde edilen bulgular literatürdeki benzer çalışmalarla karşılaştırılmış, bu bağlamda sonuçların tutarlılığı ve doğrulanabilirliği değerlendirilmiştir. Bu yöntem ve stratejiler, araştırmanın hem geçerli hem de güvenilir bir şekilde yürütülmesine katkı sağlamıştır.

Bulgular

Filmin analizinde öncelikle film sekanslara ayrılmış ve bu sekansların filmdeki gösterim yerleri belirlenmiştir. Daha sonra filmin analizi için oluşturulan çerçeve doğrultusunda dört ana kategoriye (öğrencilere yönelik, mesleki uygulama ve performansla yönelik, meslektaşlara yönelik, veli ve topluma yönelik etik davranışlar) göre filmdeki sahneler çözümlenmiştir. Bu ana kategorilerden "meslektaşlara yönelik etik davranış" ile ilgili herhangi bir bulguya ulaşılmadığı için bu kategoriye bulgular bölümünde yer verilmemiştir.

Tablo 3'te filmde öğretmenlik meslek etiğine uygun olmayan davranışlar ve meslek etiğinin her bir alt kategorilerle ilgili etik ihlallere yönelik sekansların analizi yer almaktadır.

Tablo 3

Etik İhlalleri İlişkin Sahneler ve Filmdeki Gösterim Yerleri

Sahne	Filmdeki Gösterim Yeri	Etik Dışı Davranış	İhlal Edilen Etik Davranış Kategorisi	İhlal Edilen Etik İlke (Madde Numarası)
S1	05.'19"- 07.'50"	Öğretmenin öğrencileri etiketlemesi	Öğrenciye Yönelik	M1, M2, M4
S2 S2 ¹	14.'23"- 15.'01" 16.'29"- 16.'46"	Veliye özel işlerini yaptırmak	Mesleğe Yönelik	M15, M16, M18
S3	15.'18"- 15.'26"	Öğrenci kayırma (sınavda soracağı soruları söyleme)	Öğrenciye Yönelik	M4
S4	15.'36"- 15.'45"	Duygusal sömürü (veliye)	Veli ve Topluma Yönelik	M24, M12
S5	18.'20"- 19.'00"	Veli üzerinde baskı kurmak	Veli ve Topluma Yönelik	M24, M12
S6	19.'39"- 19.'45"	Öğrenciyi sınıf önünde rencide etmek	Öğrenciye Yönelik	M1, M8, M5
S7	20.'12"- 20.'30"	Öğrenciyi notla tehdit etmek, şantaj yapmak	Öğrenciye Yönelik	M3, M5, M8
S8	22.'26"- 22.'30"	Veliyi yasal olmayan işlerini yapmaya zorlamak	Mesleğe Yönelik Veli ve Topluma Yönelik	M12, M13, M29
S19	20.'12"- 20.'30"	Veli ile gereksiz yakınlık kurmak	Veli ve Topluma Yönelik	M24, M12
S10	21.'39"- 21.'45"	Okul içerisinde alkol almak	Mesleğe Yönelik	M11, M12
S11	29.'01"- 29.'15"	Veliyi manipüle etmek	Veli ve Topluma Yönelik	M24, M12

Sahne	Filmdeki Gösterim Yeri	Etik Dışı Davranış	İhlal Edilen Etik Davranış Kategorisi	İhlal Edilen Etik İlke (Madde Numarası)
S12	29.'20"- 30.'07"	Öğrenci başarısını çarpıtmak, yalan bilgi vermek	Öğrenciye Yönelik Veli ve Topluma Yönelik	M2, M9, M25
S13	32.'10"- 33.'12"	Ayrımcılık yapmak, adil olmamak	Öğrenciye Yönelik	M4, M8
S14	32.'53"- 33.'17"	Hile yapmak	Öğrenciye Yönelik	M4, M5
S15 S15 ¹	33.'20"- 34.'30" 34.'52"- 35.'10"	Öğrencileri aşağılamak, Hakaret etmek	Öğrenciye Yönelik	M1, M2, M3, M9, M11
S16	35.'41"- 36.'03"	Öğretmenin veliler üzerinde korku ve baskı unsuru olması	Mesleğe Yönelik Veli ve Topluma Yönelik	M12, M13, M27
S17	40.'34"- 41.'10"	Manipülasyonu nedeniyle aile arasında huzursuzluğa neden olması	Veli ve Topluma Yönelik	M24, M23, M29
S18	41.'34"- 41.'50"	İdeolojik görüşünü öğrencilere empoze etmeye çalışmak	Öğrenciye Yönelik Mesleğe Yönelik	M3, M10, M11
S19	44.'42"- 45.'22"	Fiziksel şiddet uygulamak	Öğrenciye Yönelik	M8
S20	48.'32"- 49.'25"	Öğrencilere kendi evinde ev işlerini yaptırmak	Öğrenciye Yönelik Mesleğe Yönelik	M1, M2, M16
S21	50.'44"- 51.'08"	Otoriteyi kötüye kullanmak (veliyi tehdit etmek)	Mesleğe Yönelik	M10, M13

Sahne	Filmdeki Gösterim Yeri	Etik Dışı Davranış	İhlal Edilen Etik Davranış Kategorisi	İhlal Edilen Etik İlke (Madde Numarası)
S22	52.'05'' - 52.'15''	İftira atmak (veliye)	Mesleğe Yönelik Veli ve Topluma Yönelik	M13, M27
S23	57.'14'' - 57.'51''	Bir öğrencinin intihar teşebbüsünde bulunmasına neden olmak	Öğrenciye Yönelik Mesleğe Yönelik	M3, M5, M8, M10, M11
S24	61.'06'' - 61.'25''	Öğrencinin gizli bilgilerini açıklamak	Öğrenciye Yönelik	M3, M6
S25	65.'40'' - 66.'20''	Velisiyle duygusal ilişki kurmaya çalışmak	Veli ve Topluma Yönelik	M23, M26
S26	67.'14'' - 71.'14''	Veliye yakınlığı nedeniyle öğrencinin olumsuz davranışını görmezden gelmek	Öğrenciye Yönelik Mesleğe Yönelik Veli ve Topluma Yönelik	M4, M16, M25
S27	74.'12'' - 74.'43''	Öğrenci velisine para teklif etmek	Mesleğe Yönelik	M12, M13
S28	76.'45'' - 77.'15''	Öğrenciye özel ders vermek	Mesleğe Yönelik	M16, M17
S29	79.'10'' - 79.'38''	Duygusal sömürü (veliye)	Veli ve Topluma Yönelik	M27, M29
S30	79.'50'' - 80.'27''	Veliye ayrıcalıklı iş teklif etmek	Veli ve Topluma Yönelik	M13, M16
S31 S31 ¹	81.'34'' - 82.'34'' 91.'30'' - 91.'49''	Veliyi küçük düşürmek ve ona hakaret etmek	Veli ve Topluma Yönelik	M27, M26, M29
S32	84.'25'' - 84.'51''	Okuldaki görev ve sorumluluklarını yerine getirmemek	Mesleğe Yönelik	M10, M11, M12

Sahne	Filmdeki Gösterim Yeri	Etik Dışı Davranış	İhlal Edilen Etik Davranış Kategorisi	İhlal Edilen Etik İlke (Madde Numarası)
S33	86.'07"- 87.'38"	Okul müdürü ve müdür yardımcısının okul içinde içki içmesi	Mesleğe Yönelik	M11, M12
S34	98.'34"- 98.'40"	Öğretmenin öğrencileri etiketlemesi	Öğrenciye Yönelik	M1, M2, M4, M11

Not: Aynı etik dışı davranışın gösterildiği sahnelerin sekans numaraları aynı sayı ile belirtilmiştir. (S15, S15¹)

Öğrencilere Yönelik Etik Davranışlara İlişkin Bulgular

Filmin içeriğinde yer alan, öğrencilere yönelik etik dışı davranışların bulunduğu sahne ve ilgili sekanslar Tablo 4'te verilmektedir.

Tablo 4

Öğrencilere Yönelik Etik İhlallerin Bulunduğu Sahne ve Sekanslar

Öğrencilere Yönelik Etik İhlaller	Sekanslar
	Öğretmen (Maria Drazdechova)
M1	S1, S6, S15, S15 ¹ , S20, S34
M2	S12, S15, S15 ¹ , S20, S34
M3	S7, S15, S18, S23, S24,
M4	S1, S3, S13, S14, S26, S34
M5	S6, S7, S14, S23
M6	S24
M7	-
M8	S6, S7, S13, S19, S23
M9	S12, S15, S15 ¹

Tablo 4'te görüldüğü üzere filmin içeriğinde bu kategoride Madde 7 (M7) dışındaki tüm etik ilkeler ihlal edilmiştir. Bu etik ihlaller sahne sayısı bakımından değerlendirildiğinde en çok ihlal M1 (Sevgi ve saygı) ve M4 (Adil ve eşit davranma) ilkelerinde olmuştur. Aşağıda bu ilkelerin ihlaline yönelik filmde geçen bazı alıntılar ve yorumlar sunulmaktadır.

Madde 1 (M1-Sevgi ve Saygı): Film boyunca ana karakter olan öğretmenin öğrencilere yönelik sevgi ve saygı duymadığı görülmektedir. Maria Öğretmen, yapmış olduğu her hareketle öğrencileri etiketleyen ve kendi kişisel çıkarları doğrultusunda öğrencilere davranan bir profil çizmektedir. Öğretmenin; velilerin mesleklerine göre öğrencilerini etiketlemesi (S1), öğrencinin velisi kendi kişisel işini yapmayı reddettiği için öğrenciyi sınıf önünde rencide etmesi ve öğrenciyi düşük notla tehdit etmesi (S6), yine kişisel çıkarlarıyla örtüşmediği için öğrencisine sınıf içerisinde hakaret etmesi ve onu aşağılaması (S15, S15¹), öğrencilerini okul çıkışında evine çağırarak kendi ev işlerini yaptırması (S20) gibi davranışlar öğretmenlik mesleğine yakışmayan, öğrencilere yönelik sevgi-saygı boyutunun ihlalinin görüldüğü etik dışı davranışlardır.

Madde 4 (M4-Adil ve Eşit Davranma): Filmin genelinde öğretmenin öğrencilere ve velilerine adil davranmadığı görülmektedir. Maria Öğretmen, sık sık öğrencileri arasında ayırım yapan ve sadece çıkarlarıyla örtüşen öğrencilere iyi davranan bir öğretmendir. Özellikle öğretmenin filmin başında ve sonunda öğrencileri anne-babalarından fayda sağlamaya yönelik bir araç olarak görmesi (S1 ve S34), yakınlık ve kişisel menfaat sağlayacağını düşündüğü kuaför olan bir velinin evine gidip saçını yaptırdıktan sonra herhangi bir ücret ödememesi karşılığında öğrenciye yazılı sınavda soracağı konuyu önceden söylemesi (S3), sınıf içerisinde sadece menfaat sağlayabileceği öğrencilere söz hakkı vermesi (S13, S14), velilerden birine duygusal yakınlığı nedeniyle o velinin çocuğunun olumsuz davranışını örtbas etmesi (S26) gibi davranışlar öğretmenin öğrencilere yönelik sergilemiş olduğu etik dışı davranışlardır.

Madde 6 (M6-Öğrenciye Ait Bilgileri Saklama): Bir öğretmenin etik olarak öğrencilerine ait kişisel bilgileri saklamaya özen göstermesi gerekirken bu etik ilkenin filmin ana karakteri olan Maria Öğretmen tarafından ihlal edildiği görülmektedir. Sınıfa yeni gelen bir öğrenciyle ilgili söylenmemesi gereken özel bir bilgiyi sınıfın önünde tüm öğrencilerin duyacağı şekilde yüksek sesle ve rencide ederek ifade etmesi (S24) dikkat çekici bir sahnedir.

Mesleki Uygulamalara ve Performansa Yönelik Etik Davranışlara İlişkin Bulgular

Öğretmenin kendi mesleğine yönelik etik ihlallere ilişkin filmde yer alan sahneler ve sekanslar Tablo 5'te verilmektedir.

Tablo 5

Mesleki Uygulama ve Performansa Yönelik Etik İhlallere İlişkin Sahnelerin Bulunduğu Sekanslar

Mesleğe Yönelik	Sekanslar
Etik İhlaller	Öğretmen (Maria Drazdechova)
M10	S18, S21, S23, S32
M11	S10, S18, S23, S32, S33, S34
M12	S8, S10, S16, S27, S32, S33
M13	S8, S16, S21, S22, S27
M14	-
M15	S2, S2 ¹
M16	S2, S2 ¹ , S20, S26, S28, S30
M17	S28
M18	S2, S2 ¹

Tablo 5'te görüldüğü üzere filmde, öğretmenlik mesleğine yönelik içinde M11 (Sağlıklı ve Güvenli Eğitim Ortamı Sağlama), M12 (Okul Politikalarına, Yasa ve Yönetmeliklere Uyma) ve M16 (Kişisel Menfaat Sağlamama) ilkeleri en çok ihlal edilen etik ilkeler olmuştur. M14 (Mesai ve Ders Saatlerine Uyma) ilkesine ilişkin ise herhangi bir sahneye rastlanmamıştır. Aşağıda bu ilkelerin ihlaline yönelik filmde geçen bazı alıntılar ve yorumlar sunulmaktadır.

Madde 11 (M11-Sağlıklı ve Güvenli Eğitim Ortamı Sağlama): Filmin ana karakteri Maria Öğretmen'in; okulda alkollü içki içmesi (S10, S33), ders esnasında kendi ideolojik görüşünü öğrenciler üzerinde baskı kurarak empoze etmeye çalışması (S18), öğrencisine uyguladığı psikolojik şiddet ve baskı nedeniyle öğrencinin intihar etmesine neden olması (S23), görev ve sorumluluklarını yerine getirmemesi (S32), sınıfta öğrencileri etiketlemesi (S34), öğretmenin mesleğine yönelik etik davranışlar kategorisinde yer almaktadır.

Madde 12 (M12-Okul Politikalarına, Yasa ve Yönetmeliklere Uyma): Maria Öğretmen'in; okul politika, yasa ve yönetmeliklerine uymasıyla ilgili herhangi bir endişe duymadığı görülmektedir. Arkasındaki siyasi gücün varlığını öğrencilere, velilerine ve okul yönetimine hissettirip okulda istediği gibi davranarak yasa ve

yönetmelikleri görmezden gelmektedir. Okulda alkollü içki içmesi (S10) ve bunu veliye teklif ettiği sahne bunun en açık örneğidir. Ayrıca veliye yasal olmayan işlerini yaptırması, örneğin yasak olan bir bölgeye (kardeşine) izinsiz paket göndermek istemesi (S8) yasa ve yönetmelikleri göz ardı ettiğinin bir göstergesidir. Öğretmenin diğer insanlar üzerinde korku ve endişe oluşturmaları (S16), öğretmenin öğrenci velisinin evine gidip veliye okulda toplanan parayı teklif etmesi (S27), okul politikalarına uymayarak görev ve sorumluluklarını ihlal etmesi (S32), öğretmenin kendi mesleğine yönelik yapmış olduğu etik dışı davranışlar kategorisinde yer almaktadır. Ayrıca ana karakter dışında okul müdürü ve müdür yardımcısının okul içerisinde kendi odalarında alkol aldıkları sahne (S33) diğer öğretmenlerin sergilediği oldukları etik dışı davranışlar içerisinde yer almaktadır.

Madde 16 (M16-Kişisel Menfaat Sağlamama): Kişisel menfaatleri uğruna velilere özel işlerinde (market, tamir, ulaşım) kullandığı sahneler (S2, S2¹), öğretmenin hem kendi mesleğine hem de velilere yönelik etik davranışların ihlalini göstermektedir. Benzer şekilde ev işlerinde (çamaşır, bulaşık, temizlik, perde asma vb. işler) öğrencilerini çalıştırması (S20), kişisel ilgi duyduğu velinin çocuğunun olumsuz davranışını görmezden gelmesi (S26), kişisel ilgi duyduğu velinin çocuğuna iltimas göstererek onun evine gelip ona ders anlatması (S28), veliye evlilik teklifini kabul ettirebilmek için ona menfaat ortaklığı vadetmesi (S30), bu ilkeye ilişkin etik ihlallerdir.

Madde 17 (M17-Özel Ders Vermeme): Öğretmenin izinsiz bir şekilde bir öğrencisinin evine gelerek özel ders vermesi, babasına duyduğu duygusal yakınlık nedeniyle çocukla ilgileniyormuş gibi yapması, velinin gözüne girmeye çalıştığı sahne (S28), bu etik davranışın ihlal edildiği sahnelerdir.

Velilere ve Topluma Yönelik Etik Davranışlara İlişkin Bulgular

Filmin içeriğinde yer alan velilere ve topluma yönelik etik ihlallere ilişkin sahne ve sekanslar Tablo 6'da verilmektedir.

Tablo 6

Velilere ve Topluma Yönelik Etik İhlallere İlişkin Sahnelerin Bulunduğu Sekanslar

Veliye ve Topluma Yönelik Etik İhlaller	Sekanslar
	Öğretmen (Maria Drazdechova)
M24	S4, S5, S9, S11, S16, S17, S22, S29, S31
M25	S12, S26
M26	S17, S25, S31, S31 ¹
M27	-
M28	-
M29	S8, S17, S25, S29, S31

Tablo 6'da görüldüğü üzere filmde, veliye ve topluma yönelik etik davranışlar içinde M24 (Velilerle iyi bir iletişim kurabilme) en çok ihlal edilen etik ilke olmuştur. M27 (Yönetimle iş birliği) ve M28 (Kurum kaynaklarını verimli kullanma) ilkelerine ilişkin ise herhangi bir sahneye rastlanmamıştır. Aşağıda bu ilkelerin ihlaline yönelik filmde geçen bazı alıntılar ve yorumlar sunulmaktadır.

Madde 24 (M24-Velilerle İyi Bir İletişim Kurabilme): Filmin büyük bir bölümünde öğretmenin velilerle sağlıklı bir iletişim kurmadığı görülmektedir. Bu ilkeye ilişkin öne çıkan sahneler şunlardır: Öğretmenin kocasının ölümünü kullanarak veliyi duygusal olarak istismar etmesi (S4), veliler üzerinde kendi özel işlerini yaptırmak için baskı kurması (S5), velileri sürekli ev ziyaretleri ve telefonlaşma yoluyla rahatsız etmesi (S9), velileri manipüle etmekten kaçınmaması (S11), velileri tehdit etmesi (S16), yaptığı manipülasyonlarla velilerin ev içinde huzursuzluk yaşamasına neden olması (S17), kendi özel işini yapması için evine çağırdığı veliye, beklentilerini karşılamadığı için, ona saldırdığı yönünde iftira atmaktan çekinmemesi. (S22), kendisini şikayet ettiği gerekçesiyle velinin evine gidip ona hakaret etmesi (S31).

Madde 25 (M25-Velilere Öğrencilerle İlgili Doğru Yönlendirme Yapabilme): Filmde, Maria Öğretmen velilerle sık sık telefonda ve yüz yüze görüşme yapıp öğrencilerin durumlarıyla ilgili kendi işine gelecek şekilde onlara yönlendirmede bulunmaktadır. Örneğin Maria Öğretmen, veliyi geç bir saatte telefonla arayarak öğrencinin düşük notlarını düzeltmesi için ona ders çalıştırması gerektiğini söylemektedir (S12). Bu yolla öğretmen, veliden kendisinin istediği yasa dışı işi yapması gerektiğini, aksi takdirde kızına düşük not vereceğini ima etmektedir. Aslında bu kız öğrenci jimnastikte oldukça başarılı bir sporcudur. Buna rağmen, öğrencinin sporu

birakmasının ders başarısını artıracığı düşüncesini veliye dikte ederek yanlış bir yönlendirme yapmaktadır. Filmin sonunda, bu kız öğrencinin tıp fakültesini bitirerek doktor olduğu, sporda da oldukça başarılı olduğu bilgisi izleyiciyle paylaşılmalıdır. Ayrıca Karol Littman adlı öğrencinin evine gelen Maria Öğretmen, öğrencinin babasına, sınıfta çocuğunun iskambil oyunu oynadığını ve diğer öğrencilerin paralarını aldığını söyler. Babası duruma çok şaşırır ve üzülür. Öğretmen, eşinden boşanan bu veliye özel ilgisi olduğu için, çocuğunun bu davranışını görmezden geldiğini söyler ve bu parayı çocuğundan alıp kullanması gerektiği yönünde ona yönlendirme yapar (S26).

Tartışma ve Sonuç

Bir öğretmenin mesleki sorumluluklarını yerine getirmesi ve öğretmenlik meslek etiği kurallarına uyması gerekmektedir (Sherpa, 2018). Toplum içinde bir öğretmenden; adalet duygusuna sahip, dürüst, saygılı, sevgi dolu, okul kurallarına uyan, insan haklarına değer veren bir karaktere sahip olması beklenmektedir (Karapınar Türkmenoğlu, 2022). Etik değerlere sahip bir öğretmen öncelikle bu özelliklerini tüm yaşam biçimiyle sergileyerek topluma ve öğrencilere örnek olan ahlaki bir rehber olmalıdır (Özdemir, 2022). Öğretmenlik meslek etiği ile ilgili araştırmalar incelendiğinde öğretmenlerin etik açıdan öğrencilerine, mesleklerine, meslektaşlarına, velilere ve topluma, yasalara karşı sorumluluk taşıdıkları görülmektedir (Ordu, 2019).

Bu araştırmada, 2016 yılında vizyona giren ve Slovakya-Çekya yapımı olan “Öğretmen (Učitelka)” filminin öğretmenlik meslek etiği bağlamında incelemesi yapılmıştır. Filmin betimsel analizi, oluşturulan 29 maddelik “Öğretmenlik Meslek Etiği Kontrol Listesine” göre yapılmıştır. Öğrencilere yönelik etik davranış, mesleğe yönelik etik davranış, meslektaşlara yönelik etik davranış, velilere ve topluma yönelik etik davranış olmak üzere dört ana kategori üzerinden yapılan değerlendirmede, meslektaşlara yönelik etik dışı davranışlara yönelik film sahnelerinde herhangi bir bulguya ulaşılamamıştır. Bu yüzden film analizi toplam üç ana kategori üzerinden yürütülmüştür. Film ilgili sahneler bölündüğünde toplam 34 sekans olduğu görülmüş ve bu 34 sekansta yer alan etik dışı davranışlar oluşturulan çerçeve (kontrol listesi) üzerinden değerlendirilmiştir.

Öğrencilere yönelik etik davranış kategorisinde, toplam 9 maddeye ilişkin sahnelerin sayısının 35 olduğu görülmektedir. Filmin ana karakteri olan Maria Öğretmen’in gücünü/konumunu kötüye kullanarak en fazla öğrencilere yönelik etik davranış ilkelerini ihlal ettiği görülmektedir. Özellikle Maria Drazdechova’nın

M1 (Sevgi ve saygı), M4 (Adil ve eşit davranma) ve M6 (Öğrenciye ait bilgi saklama) ilkelerini sık sık ihlal ettiği belirlenmiştir. Filmin genelinde öğretmenin öğrenciler arasında hakkaniyetli olmamasının ve öğrencilere saygı duymadan onlara ait bilgileri ifşa etmesinin altında, öğretmenin kendi kişisel çıkarları yatmaktadır. Bu bulgular, Altinkurt ve Yılmaz'ın (2011) araştırmasında ortaya konan; ders başarısı düşük öğrencilere yeterince ilgi göstermeme, ayrımcılık yapma, öğrencilere ideolojik baskı uygulama ve alanlarıyla ilgili yayınları takip etmeme gibi davranışların öğretmenlik meslek etiğine aykırı olduğunu belirten bulgularla örtüşmektedir.

Bu araştırmanın bulguları, öğretmenlerin öğrencilere yönelik etik ilkeleri ihlal etmesinin eğitim ortamındaki olumsuz etkilerini somut bir şekilde ortaya koymaktadır. Filmde Maria Öğretmen'in, öğrenciye ait gizli bilgileri sınıf ortamında açık ederek M6 (öğrenciye ait bilgileri saklama) ilkesini ve sınıf içinde öğrencilere hakaret ederek M1 (sevgi ve saygı) ilkesini ihlal ettiği görülmektedir. Bu bulgular, öğretmenlerin çeşitli manevi ve kültürel değerlere, farklılıklara, sosyal adalete, demokrasiye ve çevreye gereken saygıyı göstermesi gerektiğini vurgulayan Hazarika'nın (2020) çalışmasıyla örtüşmektedir. Ayrıca, Gluchmanova'nın (2015), öğretmenlerin öğrencilerin insan onuruna saygı duymaları ve ahlaki bir yaşam benimsemeleri için rol model olmaları gerektiğini belirttiği araştırması, bu bulgularla paralellik göstermektedir. Şahin ve Yüksel'in (2023) araştırması da öğretmenlerin öğrencilerle olan iletişimlerinde şiddet ve baskıdan uzak, saygılı bir tutum benimsemeleri gerektiğini vurgulamaktadır.

Etik dışı davranışlar arasında ayrımcı tutumlar, öğretmen-öğrenci ilişkisinde olumsuz sonuçlar doğurabilecek temel sorunlar arasındadır (Demirbilek, 2023). Filmde, Maria Öğretmen'in M4 (adil ve eşit davranma) ilkesini birçok kez ihlal ettiği gözlemlenmektedir. Bu durum, Somasundar'ın (2021) öğretmenlerin sosyoekonomik ve dini temelli ayrımcı davranışlarının öğrencilerin davranışlarını olumsuz etkilediğini vurguladığı araştırma bulgularıyla örtüşmektedir. Özellikle öğrencilerin kültürel farklılıklarının ve ailelerinin ekonomik durumlarının ayrımcılıkta belirleyici faktörler arasında bulunması, filmdeki ana karakterin tutumuyla paralellik göstermektedir.

Maria Drazdechova'nın öğrencilere yönelik sergilediği tutumlar, özellikle ahlaki eylemler ve öğrencilere saygı gösterme açısından öğretmenlik meslek etiğiyle bağdaşmamaktadır. Campbell (2000, 2003) ve Colnerud (2006), öğretmenlerin ahlaki rollerinin öğrenciler üzerindeki etkisine dikkat çekerek, öğrencilere saygı gösterme ilkesinin bu ilişkinin temelini oluşturduğuna dikkat çekmiştir. Ayrıca Sula, Zahaj ve Bodinaku'nun (2024) Arnavutluk'taki okul öncesi eğitim kademesinde

etik dışı davranışları inceledikleri araştırmada; öğretmenlerin kayırmacı davranışlarının, çocuklara eşit olmayan şekilde muamele etmelerinin ve adil olmayan ceza uygulamalarının en yaygın etik ihlaller arasında olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular, Maria Öğretmen'in davranışlarının öğretmenlik meslek etiğine aykırı olduğunu ve öğrenci-öğretmen ilişkilerinde ciddi sorunlar yarattığını destekler niteliktedir.

Mesleğe yönelik etik davranışlara ilişkin film sahneleri analiz edildiğinde öğretmenin en sık yaptığı ihlaller; M12 (Okul politikalarına, yasa ve yönetmeliklere uyma), M16 (Kişisel menfaat sağlamama) ilkeleri olmuştur. Film boyunca Maria Öğretmen'in etik dışı davranışlarının altındaki temel nedenin kişisel menfaat sağlamak olduğu söylenebilir. Oysa profesyonel bir eğitimci, yasalara saygı göstererek ve bunlara uyarak öğretmenlik mesleğinin saygınlığını korumaya çalışmalıdır (AAE, 2023). George (2017), öğretmenlerin etik dışı davranışlarını öğretmen bakış açısıyla incelemiş ve öğretmenlerin öğrencilerine hak etmedikleri puan vermeleri, belli bir iş planının olmaması, sınavlarda hile yapma gibi davranışların etik dışı davranışlar olduğunu tespit etmiştir. Gözütok (1999), öğretmen adaylarının meslek etiğine aykırı davranışlarını; ideolojik görüşlerini öğrencilere yansıtmaya, öğrenciye sevgisiz ve saygısız davranma, rüşvet kabul etme ve özel işleri için ders süresini kullanma gibi durumlarla ilişkilendirmektedir. Filmde ise Maria Drazdechova'nın velilerden kendi çıkarları için kişisel taleplerde bulunması, ders sırasında alkol tüketmesi ve yeni öğrencisini tanıtırken ideolojik mesajlar vermesi, bu tür etik dışı davranışlara örnek teşkil etmektedir. Zhunusbekova ve arkadaşlarının (2022) çalışması da benzer şekilde öğretmenlerin ayrımcılık, mesleki istismar, disiplinsizlik ve rüşvet gibi etik dışı davranışlarını vurgulamaktadır. Kayıkcı ve Uygur (2012) ise çalışmalarında öğretmenlerin etik davranışlarının; görev bilinci, erdemlilik, insani duyarlılık, mesleki yükümlülük ve ahlaki düşünce alt boyutlarında toplandığını belirlemiştir. Buna göre Maria Öğretmen'in ahlaki olarak görev bilincinden uzak ve öğrencilerine duyarsız olması, mesleki etik ilkelerle bağdaşmamaktadır.

Demirbilek'in (2023) araştırmasında, öğretmenlerin; özel ders verme, maddi kazanç sağlama, görevi ihmal etme, baskı ve zorbalık yapma, öğrencileri ve paydaşları istismar etme, ayrımcılık yapma ve kişisel çıkarları için okulu kullanma gibi etik dışı davranışlar sergilediği tespit edilmiştir. Maria Öğretmen'in öğrencilerden ve velilerden kişisel menfaat sağlama, baskı yapma ve öğretim süreçlerini manipüle etme gibi davranışları, Demirbilek'in (2023) belirttiği etik dışı davranışlarla paralellik göstermektedir. Ayrıca Prasad'ın (2017) çalışmasında vurgulanan, notların bir baskı aracı olarak kullanılması ve paydaşların istismar edilmesi gibi davranışlar, filmdeki karakterin etik dışı davranışlarıyla örtüşmektedir.

Sinema filmlerinde o toplumun ideolojisini, siyasi bakış açılarını görmek mümkündür (Küçük, Bülbül, Bilici & Akdoğan, 2023). "Öğretmen (Uçitelka)" filminde komünist bir öğretmenin arkasındaki siyasi gücü kullanıp mesleki etik kuralları hiçe sayarak istediği gibi davrandığı görülmektedir. Okul müdürünün, Maria Öğretmen'in etik dışı davranışlarına uzun süre sessiz kalması ve bir öğrencisinin intihar teşebbüsünde bulunup ölümün eşğine geldikten sonra ancak somut bir adım atması, eğitim kurumlarındaki etik ihlallerin ciddiyetini ortaya koymaktadır. Okuldaki çatışmayı etkili yönetemeyen okul müdürünün başka bir çaresi kalmayınca veli toplantısı yapmaya karar vermesi ise oldukça düşündürücüdür. Okul müdürünün çaresizlik ve endişe içerisinde olsa da film boyunca hak ve adalet arayışı, izleyici kitlesinde bir beklenti oluşturmaktadır. Yüksel'in (2022) çalışmasında da ayrımcılık yapma, yönetmeliklere aykırı davranma gibi davranışlar, okul yöneticilerinde sık görülen etik dışı davranışlar arasında yer almaktadır. Buna göre etik dışı davranışların önlenmesi için öğretmenlerin meslek etiği ilkelerine uygun davranmalarını teşvik edecek önlemler alınması, hizmet içi eğitimlerle meslek etiği ilkelerinin hatırlatılması ve kariyer ilerlemelerinde bu ilkelerin dikkate alınması gerekmektedir.

Velilere ve topluma yönelik etik dışı davranışlara ilişkin bulgular incelendiğinde filmde bu kategoriye yönelik toplam 20 sahnenin olduğu görülmüştür. Öğretmenin daha çok veliye yönelik etik ihlallerde bulunduğu filmde bu kategoride en sık ihlal edilen ilke M24 (Velilerle iyi iletişim kurabilme), M29 (Okul-toplum ilişkilerinde olumlu ve aktif rol alma) ilkeleri olmuştur. Kendi işlerinin görülmesi için velileri olabildiğince manipüle etmeye çalışan öğretmen, öğrencilerin de süreç içerisinde eğitimden uzak ve sadece öğretmene hizmet eden bir konumda olmasını arzulamaktadır. Oysa veliye ve topluma karşı sorumlu olan bir öğretmen; kaliteli eğitimin halkın, okulların ve eğitimcilerin ortak hedefi olduğunu ve bu hedefe ulaşmak için bu gruplar arasında iş birliğine dayalı bir çabanın gerekli olduğunu kabul etmelidir (AAE, 2023).

Yurttaş ve Sezer'in (2022) araştırmasında, okul öncesi öğretmenlerinin etiklere ilgili görüşleri incelenmiş ve öğretmenlerin çocuk haklarına ve bireysel farklılıklarına saygı göstermelerinin, çocuklara belirli değerleri kazandırmada bu değerlere kendilerinin uymasının ve ailelerle etkili iletişim kurmanın önemine vurgu yapılmıştır. Bu bulgular, Maria Öğretmen'in okul ve toplum ilişkilerinde olumlu ve aktif bir rol alma (M29), velilerle iyi iletişim kurma ilkesinin (M24) ihlal edildiğini desteklemektedir. Kish-Gephart, Harrison ve Treviño'a (2010) göre bireylerin kişilik özellikleri, görüşleri, değerleri ve kendi çıkarları gibi bireysel faktörler, etik dışı davranışlar sergilemelerine neden olmaktadır. Bergman (2013), Kıralp ve Mano-

lova (2017) tarafından yapılan çalışmalarda da kişilik özelliklerinin etik dışı öğretmen davranışlarını sergileme eğilimi oluşturduğu vurgulanmıştır. Bu bağlamda, ihlal edilen ilkeler arasında yer alan (M29) ve topluma rol model olması beklenen öğretmenin kişilik özelliklerinin, Maria Öğretmen'in davranışlarıyla örtüşmediği anlaşılmaktadır.

Filmin başında ve sonunda öğretmenin elinde taşıdığı siyah kaplı ajandanın, öğrencileri ve velileri mesleklerine göre ayırarak kategorize ettiği bir sembol olarak kullanılması dikkat çekmektedir. Ayrıca, film boyunca öğretmenin sürekli aynı topuklu ayakkabıyı giymesi ve bu ayakkabının topuk sesinin filmin sonunda sembolik bir uyarı olarak kullanılması, öğretmenin karakteristik özelliklerini ve gücünü yansıtan bir metafor işlevi görmektedir. Ancak, bu kadar fazla etik dışı davranış sergileyen bir öğretmenin göreve geri dönmesi ve aynı davranışları tekrar etmesi, ciddi bir soru işareti olarak karşımıza çıkmaktadır. Gino'nun (2015) "Kasıtlı etik dışı davranış" teorisine göre, birey yanlış olduğunu bilmesine rağmen çevresel faktörlerin etkisiyle bilinçli olarak etik dışı davranışlarda bulunabilir. Pelit ve Güçer'in (2006) araştırması; öğretmenlerin etik dışı davranışlara yönelmesinde "yasal düzenlemelerin eksikliği", "etik dışı davranış sergileyen meslektaşlara karşı yaptırım eksikliği" ve "eğitim sisteminin etik konularını yeterince kapsamaması" gibi toplumsal ve yönetsel sorunların etkili olduğuna dikkat çekmektedir. Bu çalışmada incelenen filmde, Maria Öğretmen'in etik dışı davranışlarına tanık olan yönetimin şikayet etmekte çekimser kalması, şikayetlere rağmen ciddi bir yaptırım uygulanmaması ve belirli bir süre sonra Maria'nın görevine devam etmesine izin verilmesi, filmdeki olayların bu davranışları tetikleyen faktörlerle uyumlu olduğunu göstermektedir.

Warnick ve Silverman (2011) öğretmen eğitiminde meslek etiğinin ihmal edildiğine dikkat çekmiş, Smith (2013) ise öğretmen hazırlık programlarının öğretmen adaylarının mesleki kimliklerini etik değerlerle güçlendirecek şekilde düzenlenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bergman'a (2018) göre öğretmen yetiştirme programlarında etik konularla ilgili vaka çalışmaları ve tartışmalara yer verilerek uygulamaya yönelik eğitimler verilmelidir. Etik bir kültürün oluşması için okul yöneticilerinin etik davranışlara örnek teşkil etmesi ve etik dışı davranışlar için açık ve şeffaf prosedürler oluşturması önemlidir. Aileler ve toplum da etik değerlerin önemini vurgulayan bir ortam oluşturmak için öğretmenlerle iş birliği yapmalıdır. Böylece, etik ilkeler ve kurallar sadece kağıt üzerinde değil, gerçek eğitim pratiklerinde de işlevsel olabilir ve etik bir kültürün sürdürülebilirliği sağlanmış olur.

Sonuç olarak bu film, insan hakları, eşitlik, adalet gibi konuları ele alması bakımından izleyicileri düşünmeye ve sorgulamaya sevk ederek önemli mesajlar içermektedir. Mesleki etik ilkeler, bir ülkenin eğitim politikasının temel bir unsuru olarak benimsenmeli, sadece bir genelge olarak duyurulmaktan ziyade ilkelerin içselleştirilmesi için çalışmalar yapılmalıdır. Öncelikle, bu belgelerin sadece yazılı metinlerden ibaret olmaması ve günlük uygulamalara entegre edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, eğitim fakültelerinde etik dersleri ve mesleki gelişim programları aracılığıyla öğretmenlere etik teorileri, etik karar verme becerileri ve güncel etik sorunlara ilişkin uygulamaları kavratmak önem arz etmektedir. Sürekli eğitim ve gelişim programlarıyla etik bilginin güncel tutulması ve yeni etik sorunlara nasıl yaklaşılacağına öğrenilmesi sağlanmalıdır. Öğretmenlik meslek etiğini temel alan bu gibi filmler tüm öğretmenlere hizmet içi eğitimlerde izletilebilir. Ayrıca bu film üniversitelerde “Eğitimde ahlak ve etik” ve “Eğitim ve öğretimde etik” gibi derslerde ders materyali olarak kullanılabilir.

Analysis of the Movie *The Teacher* in the Context of Teaching Professional Ethics

Nuray Karagöz, A. Faruk Levent*

Introduction

Teachers are expected not only to educate students but also to act as role models for them (Özdemir, 2022). Within this framework, teaching is considered a virtuous occupation that encompasses not only the responsibility of imparting knowledge but also ethical and moral obligations (Tezuçar, 2019). Describing teaching as a profession of responsibility brings one of its most critical aspects, professional ethics, to the fore (Erdem & Şimşek, 2016). Professional ethical principles are defined as a set of guidelines that teachers must adhere to in their interactions with students, colleagues, and society. These principles encompass such fundamental values as justice, honesty, impartiality, and continuous self-improvement.

The National Education Association in the United States established the first professional ethical principles for teachers in 1929 and finalized them in 1975 (Karataş et al., 2019). These principles are categorized into four main areas: ethical

* Corresponding Author

@ PhD Student, Marmara University, nrykrz.nk@gmail.com

ID https://orcid.org/0000-0002-8595-2136

@ Prof. Dr., Marmara University, faruk.levent@marmara.edu.tr

ID https://orcid.org/0000-0003-3429-6666

➔ Karagöz, N., Levent, A. F. (2025). Analysis of the Movie *The Teacher* in the Context of Teaching Professional Ethics. *Turkish Journal of Business Ethics*, 18 (1), ss. 01-34.

✎ Research Article

© IGIAD
DOI: 10.12711/tjbe/m4204
Turkish Journal of Business Ethics, 2025
isahlakidergisi.com

Received: 21.01.2024
Revised: 07.08.2024
Accepted: 21.01.2025
Online First: 10.04.2025

responsibilities toward students, professional practices and performance, relationships with colleagues, and interactions with parents and society (Association of American Educators [AAE], 2024). In Türkiye, the Ministry of National Education (MoNE, 2015) introduced the Professional Ethical Principles for Educators in a circular in 2015. These principles are organized under six categories: relationships with students, the teaching profession, educators, parents, school administration and society, and the responsibilities of school administrators.

In recent years, academic research has increased on education-themed movies. A review of the literature reveals that movies have been examined as research subjects in education and other disciplines, with a particular rise in studies focused on the teaching profession (Altan, 2016; Akcan & Polat, 2016; Bikiç, 2021). These studies have primarily explored such themes as the portrayal of teachers, the ideal teacher model, and critiques of the education system. However, the issue of professional ethics violations in teaching has yet to be comprehensively examined. The literature review indicates a gap in research providing a detailed exploration of the impact such violations have on the educational process. This study analyzes the movie *The Teacher [Učiteľka]* within the framework of teaching professional ethics, examining power dynamics and ethical dilemmas. As a movie inspired by a true story, *The Teacher [Učiteľka]* provides valuable insights for educators in evaluating ethical challenges in their profession.

Research Methodology

In this study employs a qualitative research design to analyze the movie *The Teacher [Učiteľka]* within the framework of teaching professional ethics. The research utilizes the document analysis method, which involves the examination of written and visual materials (Patton, 2015; Morgan, 2022). Previous studies have demonstrated the effectiveness of this method in movie analysis (Akcan & Polat, 2016; Altunbay & Alaca, 2021), further supporting its applicability to this study.

The Teacher [Učiteľka] is a 1983 Slovak-Czech movie based on a real event that took place during the era when the Soviet Union and Yugoslavia had not yet separated. The movie highlights ethical issues in the teaching profession through the story of Maria Drazdechova, an authoritarian teacher assigned to a secondary school in Bratislava in 1983. Teacher Maria exploits students and parents for her own benefit, maintaining control in her classroom through oppressive methods. Her actions generate significant resentment among the students, ultimately leading to one student attempting suicide. In response, the parents unite in an effort

to remove Maria from the school. However, she leverages her political connections to resist these attempts. The movie concludes with Maria returning to her position after a brief punishment and continuing her unethical behavior.

The descriptive analysis was conducted within the framework of the AAE ethical codes and MoNE's ethical principles. To facilitate the evaluation, common values were identified between the ethical principles of both sources in order to develop a checklist. Teacher behaviors depicted in the movie were compared against these ethical principles, and instances of conduct that violated professional ethics were identified.

While analyzing the movie, two researchers conducted independent reviews and reached consensus regarding the identified themes. A reflective approach was adopted to minimize biases. The results were further validated by comparing them with findings from similar studies in the literature.

Findings

When analyzing the movie, the movie was first divided into sequences, with the locations of these sequences being identified within the movie. The scenes (S1, S2, and so on) were then examined based on the framework established for the analysis according to four main categories: ethical behaviors towards students, professional practice and performance, relationships with colleagues, and interactions with parents and society. Because no findings related to ethical behavior towards colleagues emerged from these categories, this category was excluded from the findings.

The majority of ethical violations in the movie fall under Principle 1 (Love and Respect) and Principle 4 (Fair and Equal Treatment) within the framework of ethical principles. Teacher Maria fails to demonstrate love and respect for her students, instead labeling and insulting them for her personal gain (S1, S6, S15). Additionally, she exhibits unfair behavior by engaging only with students who serve her interests and manipulating them for her own purposes (S1, S3, S13). She also violates Principle 6 (Withholding Student Information) by disclosing a student's private information to the entire class (S24). These actions constitute unethical conduct that is inconsistent with the professional responsibilities of a teacher.

The most frequently violated ethical principles in the movie were Principle 11 (Providing a Healthy and Safe Educational Environment), Principle 12 (Complying with School Policies, Laws, and Regulations), and Principle 16 (Not Seeking Personal Benefits). Under Principle 11, Teacher Maria engaged in several unethical beha-

vivors, including drinking alcohol on school premises (S10, S33), exerting ideological pressure during lessons (S18), and using psychological pressure to contribute to a student's suicide attempt (S23). Furthermore, her actions (e.g., assigning students to do housework [S20], overlooking a child's misconduct with whose parent she had a personal connection [S26]) violated Principle 16. Lastly, Teacher Maria breached Principle 17 (Not Giving Private Lessons) by providing private tutoring to a student due to her personal interest in the family (S28), which was also documented as unethical conduct.

The most violated ethical principle regarding parents and society in the movie was Principle 24 (Establishing Good Communication with Parents). Instead of fostering healthy communications with the parents, Teacher Maria manipulated and pressured them. Notable scenes include her using her husband's death as a tool for emotional manipulation (S4), pressuring parents to assist with her personal tasks (S5), repeatedly contacting them through home visits and phone calls (S9), making threats (S16), and causing unrest in parents' homes (S17).

Discussion and Conclusion

This study's findings clearly illustrate the negative effects that teachers' violations of ethical principles have on students, the teaching profession, parents, and society within the educational environment. Teacher Maria violated Principle 6 (Confidentiality) by disclosing students' confidential information in the classroom and Principle 1 (Love and Respect) by insulting students. These findings align with Hazarika's (2020) study, which emphasized that teachers must respect diverse spiritual and cultural values, social justice, democracy, and the environment. Additionally, these results are consistent with Gluchmanova's (2015) research, which asserted that teachers should serve as role models for students by upholding human dignity and promoting a moral life.

When analyzing the movie scenes related to ethical behaviors towards the profession, the violations Teacher Maria most frequently committed relate to Principle 12 (Complying With School Policies, Laws, and Regulations) and Principle 16 (Not Seeking Personal Benefit). The primary motivation behind Teacher Maria's unethical behaviors throughout the movie appears to be personal gain. However, a professional educator should strive to uphold the dignity of the teaching profession by respecting and adhering to the law (AAE, 2023). Teacher Maria's actions (e.g., exploiting students and parents for personal benefit, pressuring and manipulating the teaching process) align with the unethical behaviors Demirebilek (2023)

identified. Additionally, the behaviors highlighted in Prasad's (2017) study (e.g., using grades as leverage, exploiting stakeholders) are consistent with the unethical actions portrayed by the character in the movie.

Yurttaş and Sezer (2022) emphasized the importance of having preschool teachers respect children's rights and foster effective communication with families. These findings highlight how Teacher Maria's actions contradict the principle of effective communication with parents and her role in school-community relations. Kish-Gephart et al. (2010) argued how individual factors contribute to unethical behaviors, while Bergman (2013) and Kıralp and Manolova (2017) noted how personality traits can trigger unethical teacher behaviors. In this context, Teacher Maria's personality traits are not consistent with the principles she violated or her responsibility to serve as a positive role model for society.

At the beginning and end of the movie, the dark agenda Teacher Maria carried and the high heels she wears serve as symbolic metaphors for her character and power. However, her repeated unethical behaviors and eventual return to her position raise a significant question. According to Gino's (2015) theory of intentional unethical behavior, individuals may consciously engage in unethical actions as a result of environmental influences. Similarly, Pelit and Güçer (2006) attributed unethical behavior in teachers to social and administrative issues. The administration's failure to impose effective sanctions against Teacher Maria's unethical actions in the movie aligns with the factors that contribute to such behaviors.

While Warnick and Silverman (2011) highlighted the neglect of professional ethics in teacher education, Smith (2013) stressed the importance of empowering pre-service teachers with ethical values. Having school administrators to lead by example, implement transparent procedures, and collaborate with parents is crucial for fostering an ethical culture in school. This approach ensures that ethical principles are effectively integrated into educational practice.

Kaynakça

- AAE (Associations of Americans Educators). (2023). *Code of Ethics for Educators*. Erişim adresi: <https://www.aateachers.org/codeofethics>, 21.06.2023 tarihinde erişildi.
- Acar, T. & Voltan-Acar, N. (2013). "Babam ve Oğlum" filminin çok kuşaklı/kuşaklararası aile terapisi'nin temel kavramları açısından değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(1), 37-53.
- Akar, M. S., Kaşkaya, A., Sağırılı, M. Ö. & Ünlü, İ. (2011). Okul ve öğretmen içerikli sinema filmlerinin öğretmen adaylarının mesleki tutumlarına ve öz yeterlik algılarına etkisi. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 11(4), 1778-1783.
- Akcan, E. & Polat, S. (2016). Eğitim konulu Türk filmlerinde öğretmen imajı: Öğretmen imajına tarihi bakış. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 22(3), 293-320.
- Altınbaş, Ş. (2018). *Türk sinemasında eğitim içerikli filmlerin eğitim unsurları açısından analizi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Altinkurt, Y. & Yılmaz, K. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlerin mesleki etik dışı davranışlar ile ilgili görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(22), 113-128.
- Arslan, M. (2018). *Meslek etiği ve öğretmenlik meslek etiğine ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Akdeniz Üniversitesi.
- Aydın, İ. (2018). *Eğitim ve öğretimde etik*. Pegem Yayınevi.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. NJ: Prentice-Hall.
- Benninga, J. S. (2003). *Moral and ethical issues in teacher education*. ERIC Digest, ERIC Clearinghouse on Teaching and Teacher Education. Erişim adresi: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED482699.pdf>, 21.06.2023 tarihinde erişildi.
- Bergman, D. J. (2013). Pre-service teachers' perceptions about ethical practices in student evaluation. *Issues in Teacher Education*, 22(1), 29-48.
- Bergman, D. J. (2018). Pre-Service teachers' pliable perceptions of ethical practices in student evaluation. *Issues in Teacher Education*, 27(3), 5-23.
- Colnerud, G. (2006). Teacher ethics as a research problem: Syntheses achieved and new issues. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 12(3), 365-385.
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. Sage Publications.
- Culbreth, S. & Huber, R. J. (2015). Cars and social interest. *The Journal of Individual Psychology*, 71(3), 327-336.
- Çokerdenoğlu, R. (2020). *Sinema ve eğitim: Örgün eğitimin Türk sinemasında temsili* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Demirbilek, M. (2023). Unethical behaviours of teachers in the opinions of school administrators and colleagues. *İş Ahlakı Dergisi*, 16(1), 76-101.

- Erdem, A. R. & Şimşek, S. (2013). Öğretmenlik meslek etiğinin irdelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 185-203.
- Falsafi, P., Khorashad, S. K. & Abedin, A. (2011). Psychological analysis of the movie "Who's afraid of Virginia Wolf?" by using Jungian archetypes. *Social and Behavioral Sciences*, 30, 999-1002.
- George, B. (2017). Unethical practices and management option in mission schools as perceived by teachers in Delta State. *Global Journal of Management and Business Research*, 17(4), 44-70.
- Gino, F. (2015). Understanding ordinary unethical behavior: Why people who value morality act immorally. *Current Opinion in Behavioral Sciences*, (3), 107-111.
- Gluchmanova, M. (2015). The importance of ethics in the teaching profession. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 176, 509-513.
- Gözütok, F. D. (1999). Öğretmenlerin etik davranışları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 32(1-2), 83-99.
- Hacıoğlu, F. & Alkan, C. (1997). *Öğretmenlik uygulamaları*. Alkım Yayınevi.
- Hazarika, S. (2020). Role of ethics in education. *International Journal of Management (IJM)*, 11(10), 2049-2052.
- Holloway, I. & Wheeler, S. (1996). *Qualitative research for nurses*. Blackwell Science Ltd.
- Karacan-Özdemir, N. (2018). "Ekim düşü" filminin üstün yetenekli öğrencilerin kariyer gelişimleri açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 47(1), 31-52.
- Karahan, S. & Uca, S. (2022). Disleksi vakasının teorik çerçevede incelenmesi: "Yerdeki Yıldızlar" filmi üzerine nitel bir araştırma. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (13), 70-95.
- Karapınar Türkmenoğlu, G. (2022). Öğretmenlik meslek etiği. A. F. Levent (Ed.). *Eğitimde ahlak ve etik* (ss. 197-218). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Nobel Yayın.
- Karataş, A. (2013). İlköğretim öğretmen adayları için meslek etiğinin önemi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 28, 304-318.
- Karataş, S., Caner, M., Kahyaoğlu R. B. & Kahya, S. (2019). Öğretmen adaylarının gözünden etik öğretmen ve öğretmenlik meslek etiği dersi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 29-49.
- Kaya, N. G. (2021). Kapsayıcı eğitim bağlamında "Hıçkırık" filminin analizi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(80), 1818-1831.
- Kayıkçı, K. & Uygur, O. (2010). İlköğretim okullarının denetiminde mesleki etik. T. Karaköse, K. Yılmaz, Y. Altınkurt (Ed.), 2. *Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresi Bildiriler Kitabı* (ss. 289-299). 23-25 Haziran 2010, Dumlupınar Üniversitesi.
- Şahin Kırpalp, F. S. & Manolova, O. (2017). Etik dışı davranış ve öğretmenlik mesleği: Geleceğin öğretmenleri mesleki etik ilkelere sahip mi? *Journal of Turkish Studies*, 12(18), 591-604.
- Kish-Gephart, J. J., Harrison, D. A. & Treviño, L. K. (2010). Badapples, badcases and badbarrels: Meta-analytic evidence about sources of unethical decisions at work. *Journal of Applied Psychology*, 95(1), 1-31.
- Krefting, L. (1991). Rigor in qualitative research: The assessment of trustworthiness. *The American Journal of Occupational Therapy*, 45(3), 214-222.

- Kumari, J. (2016). Envisioning professional ethics in teaching profession. *International Journal of Research in Economics & Social Sciences*, 6(12), 244-250.
- Kurt, H. (2022). *Türkiye’de öğretmenlik meslek etik ilkelerinin uygulanmasına ilişkin okul müdürleri görüşleri* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Düzce Üniversitesi.
- Küçük, M., Bülbül, Z., Bilici, F. & Akdoğan, A. (2023). Eğitim ve kültürün sanatsal konumu: The Founder filmi analizi. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 3(2), 628-641.
- Levent, A. F. (2022). *Eğitimde ahlak ve etik*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- MEB. (2015). *Eğitimciler için mesleki etik ilkeler* (Genelge 2015/21). Erişim adresi: https://personel.meb.gov.tr/genelge_gorus_yonerge/ETİK%20GENELGE, 21.06.2023 tarihinde erişildi.
- Meranggi, N. M. S., Yadnya, I. B. P., & Parthama, I. G. N. (2016). A sociolinguistic analysis of taboo words in bad teacher movie. *Jurnal Humanis*, 16(2), 167-172.
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. Jossey-Bass.
- Morgan, H. (2022). Conducting a qualitative document analysis. *The Qualitative Report*, 27(1), 64-77.
- Namaz, Y. (2023). Eğitim ve eğitimci temalı filmlerin bibliyografisi ve eğitim temalı üç filmin analizi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 10(1), 369-394.
- Ordu, A. (2019). *Öğretmenlik mesleği için etik ilkeler ve etik ilkelere ilişkin öğretmen görüşleri* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Özdemir, H. & Çayak, S. (2022). Etik, ahlak ve eğitim. A. F. Levent (Ed.), *Eğitimde ahlak ve etik* (ss. 121-142). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Özdemir, N. (2022). Etik model olarak öğretmen. A. F. Levent (Ed.), *Eğitimde ahlak ve etik* (ss. 181-196). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Ozen, F. (2017). Sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adayı öğrencilerin zamanla öğretmenlik mesleği etiği algılarındaki değişim. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 379-397.
- Pelit, E. & Güçer, E. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğiyle ilgili etik olmayan davranışlara ve öğretmenleri etik dışı davranışa yönelten faktörlere ilişkin algılamaları. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2), 95-119.
- Pieper, A. (1999). *Etiğe giriş*. Veysel Atayman & Gönül Sezer (Çev:), Ayrıntı Yayınları.
- Sherpa, K. (2018). Importance of professional ethics for teachers. *International Education & Research Journal*, 4(3), 16-18.
- Simanjuntak, M. B. (2020). The educational values of the main character in Beautiful Mind film. *Journal of Advanced English Studies*, 3(1), 1-6.
- Singh, C. & Prasad, M. (2017). Code of ethics in an organisation. *International Journal of Application or Innovation in Engineering & Management (IJAIEEM)*, 6(5), 138-142.
- Somasundar, M. (2021). Perceived discrimination and students’ behavioural changes: The role of cultural background and societal influence. *IAFOR Journal of Education: Studies in Education*, 9(6), 31-49. <https://doi.org/10.22492/ije.9.6.02>

- Sula, G., Zahaj, S. & Bodinaku, B. (2024). Unveiling ethical challenges: An in-depth analysis of unethical behavior in Albanian preschool education. *Environment and Social Psychology*, 9(7), 2092-2092.
- Şahin, F. & Yüksel, İ. (2021). Meaning and uniqueness of ethics and ethical teacher behaviors in the teaching profession. *ie: Inquiry in Education*, 13(2), 1-16.
- Şahin, A. & Kumral, O. (2018). Ölü Ozanlar Derneği filmindeki çatışmanın eğitim felsefesi açısından çözülmesi. *International Social Sciences Studies Journal*, 4(24), 4807-4819.
- Tamkan, M. (2022). Okul öncesi eğitimdeki çocukların hakları ve etik yaklaşımlar. *Disiplinlerarası Çocuk Hakları Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 33-48.
- Tezuçar, C. (2019). Öğretmenlerin mesleki etik ilkeleri benimseme düzeyleri ile etkili öğretmen özellik ve davranışlarının incelenmesi [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Çukurova Üniversitesi.
- Topakoğlu, İ. & Canlı, S. (2022). Sinema ve öğretmen imajı: Türk filmlerinin kadın ve erkek öğretmen imajı açısından incelenmesi. *Baskent University Journal of Education*, 9(1), 48-63.
- Yalanız, Y. (2018). Sinemaya konu olan eğitim sistemlerinin örgütsel ve yönetsel sorunları. *TRT Akademi*, 3(5), 138-163.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.
- Yurttaş, D. & Sezer, T. (2022). Opinions of the teachers of pre-school education on ethics. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 9, 1047-1068.
- Yüksel, A. (2022). Okul yöneticilerinin etik ve etik dışı liderlik davranışları hakkında öğretmen görüşlerinin belirlenmesi. *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Studies*, 18, 72-81.
- Yüksel, İ. (2018). *Meslek ahlâkı tartışmalarına öğretmenlik mesleği açısından bir bakış* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Akıncı Yüksel, N. A. (2015). Kültürel bir ürün olarak Türkiye’de sinema filmlerinde okul, öğretmen ve öğrenci temsilleri. *Global Media Journal TR Edition*, 6(11), 1-17.
- Zhunusbekova, A., Koshtayeva, G., Zulkiya, M., Muratbekovna, O. L., Kargash, A. & Vasilyevna, S. M. (2022). The role and importance of the problem of ethics in education. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 17(3), 787-797.